

بازگشت طالبان به قدرت: از رویا تا واقعیت

ساناز صفری

افسران عالی رتبه دستگاه اطلاعاتی پاکستان (ISI) از جنگجویان طالبان و ناتوانی دولت داخلی در مقابله با نیروهای طالبان.

زد و خوردهای خونینی که جنوب افغانستان در ماه‌های اخیر شاهد آن بود، یکی از بدترین موج‌های خشونت از زمان سرنگونی طالبان در اواخر سال ۲۰۰۱ توسط نیروهای ائتلاف بوده است. در طی درگیری‌های ماه گذشته میان طالبان و نیروهای بین‌المللی در افغانستان بیش از صدها نفر کشته شده‌اند. طالبان در ماه قبل تعداد زیادی گروگان‌گیری در افغانستان انجام داد که بزرگترین آن به گروگان گرفتن ۱۴ کره‌ای و تعدادی آلمانی در این کشور بود که در جریان آن تعدادی از گروگان‌ها نیز کشته شده‌اند. اقدامات اخیر طالبان در شرایطی صورت می‌گیرد که نیروهای بین‌المللی و دولت حامد کرزی تلاش می‌کنند نفوذ و تسلط خود را بر مناطق قبایلی گسترش دهند و این در شرایطی است که طالبان نیز در اقدامی مشابه در تلاش برای گسترش نفوذ خود بر این گونه مناطق در افغانستان است. در حال حاضر ولایت هلمند از جمله مناطقی است که در خط نخست رویارویی میان نیروهای بین‌المللی و افغان با طالبان قرار دارد. بسیاری از شهروندان این ولایت به شدت احساس ناامیدی و ناکامی دارند زیرا معتقدند

و تصریح کرده بود که با وجود حضور زیادی از سربازان آمریکایی و نیروهای ائتلاف در افغانستان، آمار تهیه شده توسط مرکز ضد تروریسم نشان می‌دهد که حملات تروریستی به میزان ۵۳ درصد در افغانستان رسیده که این موضوع حاکی از آن است که تروریسم در این کشور به سرعت در حال افزایش است.

افغانستان شاهد قدرت گرفتن طالبان

"کاپیسا" یکی از ولایت‌های کوچک در ۲۰ مایلی شمال شرقی کابل است که شاهد قدرت گرفتن مجدد طالبان است. در طول چند ماه گذشته جنگجویان طالبان در محله‌های این ولایت تجدید سازمان کرده و چندین حمله نیز از آن جا انجام داده‌اند. آنها حتی به جان "عبدالستار مراد" فرماندار این ولایت نیز که یکی از شایسته‌ترین سیاستمداران افغانستان است سوء قصد کرده‌اند. وی که فارغ‌التحصیل آمریکا و از سربازان کهنه کار جنگ علیه اشغال شوروی است، در مصاحبه‌ای که اخیراً با مجله آمریکایی "نیوزویک" انجام داد در این خصوص گفت که عوامل داخلی و خارجی زیادی در قدرت گرفتن مجدد طالبان نقش دارند. بنابر اظهارات این سیاستمدار پاکستانی، دو عامل در قدرت‌گیری مجدد طالبان نقش به‌سزایی دارند: حمایت شدید برخی از

هر چند که به باور بوش و بلر غرب هنوز امیدش را برای پیروزی در افغانستان از دست نداده، ولی رشد طالبان‌گرایی به شدت آسایش مردم این کشور را تحت‌الشعاع قرار داده است. در حالی که بوش و بلر می‌گویند که در سال ۲۰۰۱ میلادی رژیم خطرناکی را در افغانستان سرنگون کردند و با این کار خود توانستند فرآیند اجرای دموکراسی و انتخاب دولت را در این کشور فراهم کنند، ولی آخرین گزارش‌ها از افغانستان حکایت از این موضوع دارد که صدای پای طالبان بار دیگر در افغانستان به گوش می‌رسد. این گزارش‌ها از آن جهت حایز اهمیت است که در ماه میلادی گذشته تعدادی از ژنرال‌های عالی‌رتبه انگلیسی در نامه‌ای به "گوردون براون" نخست‌وزیر جدید انگلیس هشدار دادند که تمرکز بیش از حد بر روی عراق، باعث شده که تلاش‌ها در افغانستان کم‌رنگ شود و علی‌رغم تمام اقدامات صورت گرفته توسط نیروهای ائتلاف برای مبارزه با جنگجویان طالبان، سران این گروه بتوانند اقدام به سازماندهی بخش اعظمی از توان عملیاتی خود در این کشور کنند. هشدار ژنرال‌های انگلیسی به براون در حالی صورت گرفته که پیش از آن وزارت امور خارجه آمریکا نیز با انتشار گزارشی سال ۲۰۰۶ را سال افزایش شدید حملات تروریستی در افغانستان اعلام

به آنچه که از دولت انتظار داشتند دست نیافته‌اند و فساد دستگاه‌های دولتی و عدم شفافیت آنها در این احساس ناامیدی تاثیر زیادی داشته است. آنها می‌گویند پس از سرنگونی طالبان امیدوار بودند اوضاع اقتصادی بهبود یابد و افغانستان بازسازی شود، اما هیچ یک از این امید و آرزوها تحقق نیافته است. همچنین تلاش‌های دولت برای نابودی کشت خشکاش که با حمایت غرب همراه بوده، در خدمت منافع طالبان بوده است. به عنوان مثال، دولت کرزی به جای بازداشت و مجازات مسوولانی که در قاچاق مواد مخدر دست دارند، مزرعه‌داران فقیر خشکاش را مجازات می‌کند که این مساله موجب خشم عمومی مردم افغان شده است. در مناطق "سانجین"، "انکمین" و "لشکرجه" در ولایت هلمند که مهمترین مراکز کشت هروئین هستند، مزارع هروئین با گیاهانی به رنگ گل پوشانده شده‌اند و از آن جا که ارتفاع این گیاهان بلند است، طالبان به راحتی از آنها به عنوان سنگر و مامنی در جنگ با نیروهای بین‌المللی استفاده می‌کند.

دستاوردهای کرزی در معرض خطر

افغانستان از اواخر سال ۲۰۰۱ که حکومت طالبان سرنگون شد، دستاوردهای زیادی کسب کرده است که از آن جمله برپایی دو مجلس برای اعیان و بزرگان کشور موسوم به لویی جرگه، ساماندهی دوباره ارتش ملی افغانستان پس از سال‌ها جنگ تحت نظارت و قیمومیت انگلیسی‌ها و برپایی دولت جدید و انتخاب اولین رییس جمهوری منتخب مردمی پس

از کودتاها، اشغالگری‌های خارجی و درگیری‌های داخلی است. اما تمام این دستاوردها اکنون و با ظهور قدرتمند دوباره طالبان و گروه القاعده در ولایت‌های جنوب و جنوب شرق افغانستان در معرض خطر قرار گرفته است. نبردهای خونین میان طالبان و نیروهای بین‌المللی (ایساف) به کابل نیز رسیده است. در حال حاضر شناسایی عناصر طالبان از بقیه ساکنان افغان دشوار است، زیرا همه آنها شبیه هم و دارای ریش و عمامه‌های سیاه هستند. به گفته سربازان غربی خودروهای ایساف بارها هدف حملات انتحاری طالبان - که اغلب آنها افغان‌های پشتون هستند - قرار گرفته و اعضای طالبان با موتورسیکلت‌های تندرو اقدام به عملیات انتحاری علیه خودروهای ایساف می‌کنند. نظامیان انگلیسی که به تازگی به عنوان نیروهای تازه نفس عازم افغانستان شده‌اند، می‌گویند: یک ساعت قبل از سفر از پایگاه نظامی "پرایز نورتون" در منطقه شهر آکسفورد به مقصد فرودگاه قندهار - پایتخت معنوی ملامحمد عمر رهبر طالبان - آنها را ملزم به پوشیدن لباس‌های ضد گلوله می‌کنند و آموزش‌های لازم را برای دور ماندن از حملات تروریستی طالبان به آنها می‌دهند که این مساله موجب تسلط نگرانی و دغدغه خاطر هر چه بیشتر در میان نیروهای غربی شده است. اما این موضوع یعنی سازماندهی دوباره طالبان و عملیات این گروه در افغانستان تنها یک طرف بحران در این کشور است. طرف دیگر بحران، ناتوانی دولت افغانستان و جامعه بین‌الملل در جلوگیری از کشت و تجارت مواد مخدر در این کشور است، تا جایی که

- اقدامات اخیر طالبان در
- شرایطی صورت
- می‌گیرد که نیروهای
- بین‌المللی و دولت حامد
- کرزی تلاش می‌کنند
- نفوذ و تسلط خود را بر
- مناطق قبایلی گسترش
- دهند و این در شرایطی
- است که طالبان نیز در
- اقدامی مشابه در تلاش
- برای گسترش نفوذ
- خود بر این گونه مناطق
- در افغانستان است

گفته می‌شود مواد مخدر، فقر و احساس ناامیدی از کارآمدی دولت افغانستان، طالبان را تغذیه می‌کند و سبب شده است که این گروه به‌رغم حضور گسترده نیروهای ایساف و ناتو، خود را در موضع قدرت ببیند. افغانستان پس از گذشت سال‌ها ممنوعیت کشت خشکاش توسط طالبان، دوباره به بزرگترین تولیدکننده خشکاش جهان تبدیل شده است. همین مساله موقعیت طالبان را در داخل کشور مستحکم کرده است. طبق گزارش‌های اداره مبارزه با مواد مخدر سازمان ملل، به‌رغم تلاش‌ها برای نابودی مزارع خشکاش و تبدیل آنها به مزارع کشاورزی، افغانستان به تنهایی ۸۷ درصد کل تولید مواد مخدر جهان را در سال ۲۰۰۵ در اختیار داشته است. یعنی حدود ۴/۱ هزار تن مواد مخدر در این سال تولید کرده است که عواید حاصل از این تولید به حدود ۲/۷ میلیارد دلار رسیده است. طبق این گزارش، ارزش این مواد پس از تبدیل به هروئین و توزیع آن در تمام جهان به بیش از ۴۰ میلیارد دلار می‌رسد. براساس این گزارش سازمان ملل، کشت خشکاش در تمام ۳۲ ولایت افغانستان انجام می‌شود که این مساله حتی در آمریکای لاتین و جنوب شرق آسیا که از تولیدکنندگان عمده مواد مخدر هستند مشاهده نمی‌شود. گفته می‌شود تنها طی سال گذشته ۴۲۰ تن خشکاش در افغانستان به هروئین تبدیل شده است که نسبت به سایر مناطق جهان بی‌سابقه است. البته یک مساله دیگر را نیز باید در این مساله دخیل دانست و آن این که طبق گفته مسوولان نیروهای بین‌المللی مستقر در افغانستان، وظیفه این نیروها

افغانستان پس از گذشت سال‌ها ممنوعیت کشت خشخاش توسط طالبان، دوباره به بزرگترین تولیدکننده خشخاش جهان تبدیل شده است

"منصور دادالله" فرمانده جدید طالبان گوش می‌کند. طبق این فیلم مبارزان به دقت به سخنرانی دادالله گوش می‌کنند که آنها را تشویق به کینه‌جویی از "ناتو" به دلیل مداخله نظامی در افغانستان می‌کند. دادالله در این فیلم خطاب به غربی‌ها می‌گوید: "غربی‌ها و آمریکایی‌ها گوش کنید، شما از هزاران کیلومتر آن طرف‌تر برای جنگیدن با ما آمده‌اید. حالا ما به کشورهای شما می‌آییم و به شما حمله خواهیم کرد". بنابر گزارشی که مورخ ۱۸ ژوئن در BBC در خصوص این فیلم ویدئویی منتشر شده

متحدہ آمریکا و اروپای غربی برای انجام حملات انتحاری بودند. آنچه در خصوص این فیلم جالب توجه به نظر می‌رسید و با سیاست‌های تبلیغاتی طالبان متفاوت بود، این بود که معمولاً چنین فیلم‌هایی بعد از اینکه عملیات‌های انتحاری انجام شده‌اند منتشر می‌شدند و در واقع نوعی ستایش از عامل عملیات هستند که با هدف تریک به آن شخص به دلیل فعالیت‌هایی که انجام داده و همچنین ترغیب سایر نیروها به پا گذاشتن به جای پای او صورت می‌گیرد. این فیلم ویدئویی تعداد زیادی از مبارزان آینده را

تنها پیگرد و نابودی اعضای طالبان است نه کشتزارهای مواد مخدر. از سوی دیگر کشت خشخاش دارای سود بیشتری نسبت به کشت سبزیجات و غیره است و آسان‌تر از آن به عمل می‌آید. یک کارشناس انگلیسی می‌گوید یک کیلو هروئین فرآوری شده در افغانستان ۲۰۰ دلار است، در حالی که بهای همین مقدار هروئین پس از قاچاق به اروپا به حدود ۳۲ هزار دلار می‌رسد. همچنین طبق گزارش‌ها حدود ۱/۷ میلیون افغان به صورت مستقیم در کشت مواد مخدر فعالیت می‌کنند و چند برابر این نیز به طور غیرمستقیم فعالیت دارند. به گفته یک کارشناس غربی، ترکیه ایستگاه اصلی انتقال هروئین افغانستان به لندن و از آن جا به دیگر مناطق اروپا است. به هر حال بسیاری بر این باورند که عدم توانایی و شاید هم سهل‌انگاری جامعه بین‌الملل و دولت کرزی در جلوگیری و نابودی کشت خشخاش در افغانستان مهمترین عامل بازگشت دوباره طالبان به قدرت است که باید فقر عمومی و ناتوانی دولت را نیز به آن عوامل اضافه کرد.

"دانش‌آموزان" جدید طالبان برای انجام حملات آینده خود در شش تیپ انگلیس، آمریکا، کانادا، آلمان، فرانسه و افغانستان سازماندهی شده‌اند. این گزارش در ادامه می‌افزاید: فیلم با صحبت‌های یکی از دانش‌آموزان به زبان انگلیسی پایان می‌یابد که با لهجه آسیایی خود اعلام می‌کند تیم تحت رهبری او قصد دارد برای انجام حملات مورد نظرشان به انگلیس سفر کند. هرچند که پیام طالبان (تهدید به انجام حملات) موضوع جدیدی نیست، ولی این فیلم نشان می‌دهد که طالبان در حال تغییر تاکتیک‌های خود است. طالبان در طول دو سال گذشته به جای انجام حملات علیه ناتو به شدت به استفاده از تاکتیک‌هایی که شورشیان در عراق از آنها استفاده می‌کنند تکیه کرده تا به این ترتیب در میان اعضای ناتو تفرقه انداخته و حمایت ناتو از "حامد کرزی" رئیس‌جمهور افغانستان را

نشان می‌داد که تمایل بسیار زیادی از خود برای عملیات نشان می‌دادند. سوای این که این فیلم به جهت ترغیب سایر نیروها به عملیات انتحاری پخش شده باشد یا خیر، این فیلم حاوی پیامی تهدیدآمیز برای مقامات غربی بود که انتحاریون تا زمانی که اشغالگران به کشورهايشان بازنگشته‌اند آماده حمله به منافع غرب هستند. در همین خصوص پایگاه اینترنتی T.M.Online می‌نویسد: به نظر می‌رسد این فیلم ویدئویی مخصوصاً خطاب به مخاطبان انگلیسی منتشر شده است زیرا جشن فارغ‌التحصیلی مبارزان طالبان به نوعی با مراسم جشن فارغ‌التحصیلی دانش‌آموختگان انگلیسی شباهت‌هایی دارد. این فیلم گروهی از "دانش‌آموزان" را نشان می‌دهد که لباس‌های سفید بر تن کرده و روی زمین نشسته‌اند و به صحبت‌های آتشین

جشن فارغ‌التحصیلی عوامل انتحاری طالبان

در اوایل ماه گذشته میلادی یک خبرنگار پاکستانی از مراسم "جشن فارغ‌التحصیلی" مبارزان طالبان فیلمبرداری کرد که برای انجام حملات انتحاری علیه غرب آموزش دیده بودند. این فیلم مراسمی از جشن فارغ‌التحصیلی دوره‌های نظامی طالبان را نشان می‌داد که آماده عزیمت به ایالات

تضعیف کند.

طالبان در چندین مورد به طرز فاحشی اقدام به تقلید از تاکتیک‌های شورشیان در عراق (مثلاً آدم‌ربایی، حملات انتحاری و...) کرده، می‌افزاید: برای مثال در ماه مارس گذشته طالبان یک خبرنگار ایتالیایی را به اسارت گرفت و در عوض تقاضای آزادی تعدادی از زندانیان خود را کرد تا خبرنگار ایتالیایی زنده بماند. این آدم‌ربایی احساسات مردم ایتالیا را به شدت تحریک کرد. در اقدامی دیگر نیز در ماه آوریل طالبان دو کارگر فرانسوی یک NGO را ربود. این

ایجاد تفرقه و پراکندگی در میان دشمنانش است، وحدت و زحمات نیروهای ناتو را تهدید می‌کند. برای مثال نیروهای فرانسه و ایتالیا برای آزادسازی شهروندان خود از اسارت طالبان گفت‌وگوهایی انجام داده‌اند. بر اساس گزارش‌های رسانه‌ای، دولت ایتالیا در ازای آزادی شهروندانش به طالبان باج داده و حتی دولت مرکزی افغانستان را برای آزادی اسرای طالبان تحت فشار گذاشته است. هرچند که این کشورها موفق به نجات دادن جان شهروندان خود از دستن طالبان شدند، ولی چنین اقدامی با انتقاد آشکار آمریکا

تاکتیک جدید طالبان که مبتنی بر ایجاد تفرقه و پراکندگی در میان دشمنانش است، وحدت و زحمات نیروهای ناتو را تهدید می‌کند

اشاره شد، اتحاد میان اعضای ناتو در افغانستان با وجودی که ایتالیا و فرانسه برای آزادی گروهان‌هایشان با طالبان مذاکره کرده‌اند، همچنان استوار باقی مانده و این کشورها به تعهد خود مبنی بر حفظ حضور نظامی‌شان در افغانستان پایبند بوده‌اند. سارکوزی در نشست اخیر سران هشت کشور صنعتی جهان در آلمان تصریح کرد که فرانسه اتحاد با اعضای ناتو در افغانستان را نقض نمی‌کند و حتی اعلام کرد که دولت این کشور موافقت کرده حضور نظامی خود را برای آموزش ارتش افغانستان و افزایش همکاری‌هایش برای نوسازی مناطق جنگ‌زده شدت بخشد.

به این ترتیب به نظر می‌رسد که فیلم "فارغ‌التحصیلی" نیروهای طالبان مکمل شگردهای جدید جنگی این نیرو و با هدف افزایش هزینه دولت‌های غربی برای حضور در افغانستان تهیه شده باشد. اگر تهدید حمله به شهروندان این کشورها در افغانستان برای عقب‌نشینی آنها کافی نباشد، تهدید به حمله به خود این کشورها گام منطقی بعدی است. به این ترتیب طالبان ممکن است امیدوار باشد که با بر هم زدن صلح در کشورهای غربی واکنش شدید مردم غرب را در خصوص حضور ناتو در افغانستان برانگیزد. به هر حال و بی‌توجه به این موضوع که آیا طالبان واقعا قادر به اعزام گروه‌های بزرگی از انتحاریون به کشورهای غربی و آمریکای شمالی باشد یا خیر، این فیلم ویدئویی نیت آنها را کاملا آشکار می‌سازد و حوادث تروریستی اخیر در انگلستان نشان می‌دهد که باید تهدیدات آنها را جدی گرفت.

و انگلیس مواجه شد. در همین خصوص "شان مک کورمک" سخنگوی وزارت خارجه آمریکا که سخنانش از شبکه تلویزیونی CBS پخش شد، گفت: "با تروریستها گفت‌وگو نمی‌کنیم و دیگران را نیز به انجام چنین کاری توصیه نمی‌کنیم." از نظر وزارت خارجه آمریکا آزاد کردن اسرای طالبان در حقیقت تشویق طالبان به ادامه باجگیری‌هایش بوده است.

در مورد حمله به منطقه "کندوز" نیز که در نتیجه‌ی آن سه سرباز آلمانی کشته شدند، بلافاصله بحث و جدل‌هایی در خصوص اهداف مشارکت آلمان در افغانستان مطرح شد که در نتیجه آن حزب چپ آلمان، حزب سبز و برخی از اعضای حزب سوسیال دموکرات این کشور خواستار خروج نیروهای آلمانی از افغانستان شدند. حتی رییس حزب سوسیال دموکرات آلمان نیز خواستار تجدیدنظر در این خصوص شد که با موافقت "انگلا مرکل" صدراعظم این کشور مواجه شد. با وجود تمام مطالبی که بدان

بار طالبان درخواست عقب‌نشینی نیروهای فرانسوی و اعمال فشار آنها بر دولت حامد کرزی برای آزادی تعداد بیشتری از زندانیان طالبان را در عوض آزادی گروهان‌های فرانسوی مطرح کرد. این حمله به طرز هوشمندانه‌ای زمان‌بندی شده بود تا با استفاده از فضای انتخاباتی در فرانسه (نامزدها در چنین شرایطی به درخواست‌های عمومی حساسیت‌های ویژه‌ای نشان می‌دهند) و همچنین ایجاد تردید در مردم فرانسه در خصوص حضور نظامی فرانسه در افغانستان بیشترین بهره از آن گرفته شود. در حمله ماه می نیز که در یکی از بازارهای استان "کندوز" صورت گرفت سه سرباز آلمانی کشته و ۱۲ غیرنظامی زخمی شدند. این در حالی است که طالبان نقشه‌ای برای حمله به وزیر دفاع آلمان در جریان بازدید او از سربازان آلمانی در افغانستان طراحی کرده بود که این توطئه خنثی شد.

با این حال تاکتیک جدید طالبان که مبتنی بر